

plejelovens oprindelige Grænse mellem Under- og Landsretssager 300 Kr. til 800 Kr., medførte det vel nok, at man — i Modsætning til tidligere — afskar noget mere end blotte Bagatelsager fra Appel til Højesteret, men Ændringen motiveredes dog og kunde nogenlunde motiveres ved Forskydningen i Pengeværdien. Denne Motivering vil ikke kunne gøres ved den nu foreslaaede Forhøjelse, tværtimod maatte Pengenes Værdi opfordre til at tage en Nedsættelse under Overvejelse.

Den almindelige Adgang til at kunne faa enhver Sag af nogen Betydning frem for Højesteret er sikkert et Princip, der føles som saa værdifuldt, at der kun nødvendig bør røres ved det. Og selv om de øgede Omkostninger, der nu er forbundet med Rettergang, muligvis, eller vel endog rimeligvis, har reduceret Antallet af de Sager af beskednere Værdi, der forelægges Højesteret, er Tallet dog stadig ikke uvæsentligt. Det er saaledes oplyst for os, at Antallet af borgerlige Højesteretssager paa henholdsvis mellem 800 Kr. og 2 000 Kr. og over 2 000 Kr. var:

I 1923	16	og	121
- 1924	33	—	117
- 1925	28	—	101

Men dernæst er det uomtvisteligt, at en Forhøjelse af Grænsen til 2 000 Kr. vil føre til en Behandling af en Mængde Sager efter Principper, der, saaledes som Retsplejelovens System er, slet ikke passer for dem.

Den Procedure, der ved Retsplejeloven indførtes for Landsretssager, var jo i alt væsentligt den, der igennem Slægtled havde staaet sin Prøve for Sø- og Handelsretten, og der havde været gennemført for alle Sager, i hvert Fald over 200 Kr. Og den Procedure, der ved Siden heraf indførtes ved Underretten, var bevidst anlagt paa at reducere det, som krævedes til en ordnet Procedure, til et saadant Minimum, at Behandlingsmaaden kun kunde egne sig for Sager, hvis normale Struktur var simpel og ligetil.

Udregiver man derfor nu i stort Antal Sager, hvis normale Struktur er mere kompliceret, eller som i alt Fald har en saadan Størrelse, at Parterne er villige til at ofre en grundigere og derfor bekosteligere Procedure paa dem, Underretsbehandling, da maatte det efter vor Mening være uomgængeligt nødvendigt, at Reglerne om denne Behandling selv ændredes, saaledes at der gennem en forberedende Skriftveksling gaves Parterne Lejlighed til selv at afklare Processtoffet og berede sig paa den mundtlige Forhandling. Men en saadan Vidtløftiggørelse af Underretsproceduren for de Sagers Vedkommende, for hvilke den efter Retsplejeloven er beregnet og efter Erfaringerne maa siges at være vel egnet, vilde være et ubetinget Tilbageskridt, hvortil kommer, at det da fremtidig i disse Sager, hvor Sagens Afgørelse lægges i en enkelt Dommers Haand, vil være vanskeligt at holde juridiske Betragtninger ude fra Skriftvekslingen. Hvor megen Vægt man derhos vil lægge paa, at en Mængde Sager, der nu udregives et Kollegiums Bedømmelse, fremtidig skal afgøres af en enkelt Dommer, er maaske noget en Temperamentsag, men at det i sig selv betyder en Forringelse af Sikkerheden for straks at naa et ikke blot rigtigt Resultat, men ogsaa, hvad der er lige saa vigtigt, et Resultat, der mødes med Tillid af Befolkningen, kan vel ikke bestrides.

Og det er ikke tilstrækkeligt her at henvise til, at Parterne har Adgang til Anke, thi Befolkningens Tarv kræver, at man saa vidt gør liget straks i første Instans faar en rigtig Dom. Men i Sager paa over 800 Kr., der ofte kan være Velfærdssager saavel for den, der rejser Kravet, som for den, der sagsøges, vil den ene af Parterne, netop paa Grund af den summariske Behandlingsmaade, der finder Sted, ofte kræve Underrettsdommen indanket for Landsretten, og i saa Fald er det tvivlsomt, om Landsrettens Arbejde bliver saa stærkt formindsket som paaregnet. Thi vel vil det samlede Antal af Landsretssager sandsynligvis blive noget formindsket, men til Gengæld vil den summariske Behandlingsmaade ved Underretterne bevirke, at Landsrettens Arbejde i Ankesagerne, hvor man ikke har Underretsdommerens Medhjælp til Forberedelsen, bliver betydelig større, ligesom der paalægges Befolkningen væsentlige Udgifter ved det forøgede Antal Ankesager. For det første maa der betales Gebyrer saavel ved Underinstansen som ved Ankeinstansen, og ved Ankeinstansen er Gebyrerne tilmed 50 pCt. højere, end hvor Landsretten er første Instans. Dernæst maa hele Procedurestoffet paa Grund af Underinstansens summariske Behandlingsmaade paa ny gennemarbejdes, og i disse Tilfælde kan Parternes Sagfører ikke, som hvor Landsretten er